

**استانداردهای کتابخانه‌های مدارس / شیرین
تعاونی. - تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۴، ۸۹ ص.**

بیانیه مشترک و نسبتاً جدید ایفلا و یونسکو درباره کتابخانه‌های مدارس، این کتابخانه‌ها را جزء جدایی‌ناپذیر فرایند آموزش می‌خواند. استانداردهای حاضر حاوی اصول اولیه و حداقلی است که باید در تأسیس یا توسعه کتابخانه‌های مدرسه‌ای رعایت شود. باید توجه داشت که استانداردهای کتابخانه‌ای صرفاً با اصول و ضوابط کلی سروکار دارد و برای شرح روش‌ها و ریزدستورالعمل‌ها باید به دستنامه‌ها و کتاب‌های آموزشی مربوط مراجعه شود.

هدف اصلی این استانداردها ایجاد و ارتقاء خدمات کتابخانه‌ای در مدارس است و علاوه بر اینکه ضوابطی را برای ارزیابی این کتابخانه‌ها به دست می‌دهد، به تدوین و گسترش برنامه‌های بلندمدت برای توسعه این نوع کتابخانه نیز کمک می‌کند.

کتاب حاضر در چارچوب بیانیه ایفلا و یونسکو درباره کتابخانه‌های مدارس و بر مبنای رهنمودهای بین‌المللی، به ویژه رهنمودهای ایفلا و یونسکو درباره کتابخانه‌های مدارس و با استفاده از استانداردهای ملی کشورهایمانند استرالیا، کانادا و انگلستان تهیه و تدوین شده است. کتاب حاضر حاوی هفت استاندارد و سه پیوست؛ و هر استاندارد نیز شامل یک الی دو افزوده است.

فریده خوش‌تراش پسندیده

دستنامه تهیه و تدوین طرح پژوهش در کتابداری و اطلاع‌رسانی / آقانور خیشوند. - تهران: انتشارات صادق‌نیا، ۱۳۸۳، ۱۱۲ ص.

طرح پژوهش کوششی ست برای به دام کشیدن روشمند یک جواب برای یک پرسش یا فرضیه، و هدف آن سازماندهی نظام‌مند مشاهده‌ها به منظور بررسی نفوذ یک متغیر یا گروهی از متغیرها بر یک موقعیت معین، شرایط معین، و یا متغیر دیگری ست. به عبارت دیگر برنامه‌ریزی پژوهش نقشه یا برنامه‌ای ست که پژوهشگر به کمک آن تعیین می‌کند که چگونه یک پژوهش را انجام دهد.

تدوین پایان‌نامه با ارائه طرح پژوهش آغاز می‌شود و با گزارش پژوهش به پایان می‌رسد. برای اجرای این منظور، دانشجو باید طرحی تهیه کند و طرح پژوهش او در شورای گروه آموزشی دانشگاه به تصویب برسد. مسلماً تهیه طرح پژوهش مطلوب کار ساده‌ای نیست. هنگام ارائه طرح، لازم است مقررات مربوطه رعایت شود. این کتاب منبعی کمکی برای دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی به ویژه برای درس «سمینار تحقیق» است. هدف از تهیه این اثر، آشنایی دانشجویان با اصول و کلیات طرح تحقیق و نیز ارزشیابی طرح‌های پژوهشی مورد نظر به وسیله سیاهه و آرسی ست. این سیاهه، مشتمل بر ۱۵۰ معیار است که از طریق مطالعه و بررسی منابع پژوهشی در زمینه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی، علوم انسانی، علوم اجتماعی، و علوم تربیتی تهیه شده است.

طاهره یعقوب‌پور نرگسی

راهنمای شیوه بهره‌گیری از کتابخانه و منابع آن

رده‌بندی دهدهی دیویی: راهنمای عملی شماره‌سازی

راهنمای شیوه بهره‌گیری از کتابخانه و منابع آن
(آشنایی با کتابخانه و اصول کتابداری بر اساس
کتاب ایچ صبا) / مؤلف سودابه مهاجرپور. -
تهران: ابرون، ۱۳۸۳، ۱۲۴ص.

کتاب حاضر در ۵ فصل به شرح زیر تنظیم شده است:
فصل اول: کلیات کتابداری، مفهوم، اجزای منابع،
انواع، قدیمی‌ترین و بزرگ‌ترین و مهم‌ترین کتابخانه‌ها؛
فصل دوم: فهرستنویسی، انواع فهرست برگه،
تزاروس و قوانین برگه‌آرایی؛

فصل سوم: طبقه‌بندی (رده‌بندی)، اهداف، نشانه
بازیابی، نظام طبقه‌بندی کنگره و دیویی؛
فصل چهارم: منابع مرجع، طبقه‌بندی، واژه‌نامه‌ها،
کتابشناسی‌ها، نمایه - دستنامه... منابع اطلاعاتی
غیرکتابی، جزوات؛

فصل پنجم: گزارش تحقیق، مراحل پژوهش،
کتابنامه، و شیوه تدریس.

در ابتدای هر فصل فهرست مطالب آن فصل ملاحظه
می‌شود و در انتهای فصل نکات مهم با ذکر شماره صفحه
آمده است.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای و جواب آنها در پایان هر
فصل راهکاری برای فراگیری بهتر است. این کتاب را
می‌توان در شمارکتب کمک‌درسی و منبعی برای شرکت
در آزمون‌های رشته کتابداری به‌شمار آورد.

نورسا عجیبی

رده‌بندی دهدهی دیویی: راهنمای عملی
شماره‌سازی / رکن‌الدین احمدی لاری، فاطمه
مکی‌زاده. - تهران: نشر کتابدار، ۱۳۸۴، ده. ۲۱۷ص.
هدف کتاب حاضر آموزش شماره‌سازی در رده‌بندی
دهدهی دیویی و شرح مسائل و مشکلات آن است.

کتاب بر اساس ویرایش ۲۱ رده‌بندی دهدهی دیویی
تدوین شده است و استفاده‌کنندگان برای درک و فهم بیشتر
مثال‌ها باید یک دوره از آن را در اختیار داشته باشند.

(البته گسترش‌های رده‌بندی دیویی به دلیل قدیمی
بودن و عدم تطابق با ویرایش ۲۱ در نظر گرفته نشده فقط
در برخی موارد اشاراتی شده است).

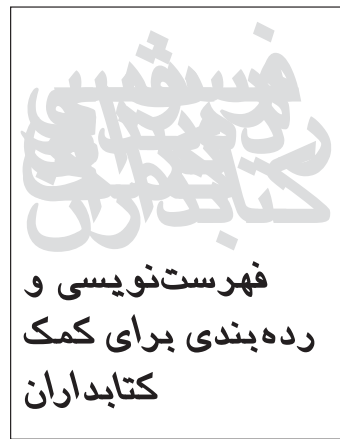
اثر از یازده فصل تشکیل شده است. فصل اول به
تاریخچه، موقعیت‌ها، کاستی‌ها، نشانه‌های رده‌بندی و
جز آن پرداخته است.

فصل دوم تا یازدهم، رده‌ها را به ترتیب از ۰۰۰ تا ۹۹۹
معرفی کرده است، در هر فصل پس از معرفی رده،
شماره‌های ده‌گانه ذکر و در ادامه زیرمجموعه هر رده به
صورت مبسوط معرفی شده است. پس از آن برای
نمونه‌های مختلف شماره‌سازی انجام شده است.

در پایان هر فصل سؤالاتی برای ارزیابی دانشجویان
مطرح شده که پاسخنامه آن در پایان کتاب آمده است.

مخاطبان اثر دانشجویان مقاطع مختلف رشته
کتابداری و اطلاع‌رسانی به‌ویژه کارشناسی و
فهرستنویسان کتابخانه‌ها هستند.

معصومه باغی‌کشتان

فهرست نویسی ورده بندی برای کمک کتابداران /
تألیف ماری لیوکانو؛ ترجمه داریوش مطلبی،
ابوالفضل هاشمی؛ ویراستار عباس گیلوری. -
تهران: دبیزش، ۱۳۸۴، ۱۸۲ص.

کتاب حاضر برگردانی از کتاب Technicians, 2001
Cataloging and Classification for Library

است. این کتاب می تواند کتابی درسی برای درس
فهرست نویسی و رده بندی در مقطع کاردانی و همچنین
مرجع کلی برای کتابداران خدمات فنی کتابخانه ها باشد.
ابتدای هر فصل، اصطلاحات مورد استفاده در آن فصل
توضیح داده شده است، علاوه بر آنکه به معرفی
سرعنوان های موضوعی و نظام های رده بندی رایج
پرداخته، استانداردهای کتابشناختی و فهرست نویسی
رایانه ای را نیز مورد توجه قرار داده است. پایان هر فصل
سؤالاتی مربوط به همان فصل آمده است و واژه نامه و
نمایه انتهای کتاب دانشجویان را به مطلب مورد نظر
راهنمایی می کند. فصل های ده گانه کتاب از این قرارند:
فصل اول: مقدمه، اصطلاح، سازمان کتابخانه،
فهرست نویسی؛

فصل دوم: عملکردهای فهرست، انواع فهرست،
فهرست لوح فشرده؛

فصل سوم: ابزارهای مورد نیاز فهرست نویسی،
سرعنوان های موضوعی، رده بندی دیویی، فرانمای
رده بندی کنگره؛

فصل چهارم: فهرست نویسی توصیفی، قواعد مربوط
به آن؛

فصل پنجم: سرعنوان های موضوعی، اصطلاح شناسی،
فهرست سرعنوان ها؛

فصل ششم: رده بندی، اصطلاح شناسی، نظام
رده بندی؛

فصل هفتم: فهرست نویسی نسخه برداری، اصطلاح
شناسی، فهرست نویسی (پیش از انتشار) .آ.سی.ال.سی،
مرکز کتابخانه رایانه ای؛

فصل هشتم: فهرست نویسی رایانه ای، ساختار مارک؛
فصل نهم: بخش فهرست نویسی، اصطلاح شناسی،
بایگانی مستند، روال فهرست نویسی، آماده سازی،
برگه آرای؛

فصل دهم: نتایج، تبدیل فهرست نویسی دستی به
رایانه ای، فهرست نویسی قراردادی.

نورسا عجیبی

منابع ارجاع آماده: آماناکها، سالنامه ها، دستنامه ها،
نشان نامه ها / ویلیام ای کتس؛ ترجمه آیدین آذری. -
تهران: کتابدار، ۱۳۸۴، ۱۳۴ص.

این کتاب ترجمه کامل فصل Ready refrence از
کتاب *Introduction to Reference work* اثر
ویلیام ای کتس همراه با افزوده هایی از مترجم برای
معرفی مراجع فارسی ست.

اهمیت منابع مرجع چاپی نظیر
The world Almanac, world book Encyclopedia ... ذکر
شده است.

در ابتدای کتاب بهترین سایت‌های مرجع آماده و صفحات وب کتابخانه‌ای معرفی شده و همچنین در مورد ارزیابی این آثار نکاتی چون نحوه تنظیم، اطلاعات جاری، تصاویر و اعتبار ارائه شده است.

مؤلف کاربرد کتاب‌های رخداده‌ای عمومی نظیر کتاب‌های نقل قول، دایرةالمعارف‌ها و... را مهم می‌داند و همچنین یک راه دسترسی سریع و ارزان به آثار مرجع آماده‌را، گردآوری تعداد زیادی از آنها در یک لوح فشرده واحد بیان می‌کند و برخی عناوین مرجع را که در قالب لوح فشرده آمده‌اند معرفی کرده است.

بسیاری از مطالبی که در دایرةالمعارف‌ها کمتر دیده می‌شود در آثار دیگری به نام آثار مرجع شگفت می‌توان یافت که در رأس آنها *the Guinness Book of Records* است. ۲ عنوان از این منابع در ایران نیز یاد شده است.

در متن اصلی کتاب آلماناک‌ها، سالنامه‌ها و برگزیده‌ها را که در یک دسته قرار داده معرفی می‌کند و سپس اهدافی همچون روزآمدی، رخداده‌های مختصر، گرایش، نمایه غیررسمی، اطلاعات زندگینامه‌ای و نشان‌نامه‌ای و توریق مطالب را که به واسطه این آثار در یک کتابخانه تأمین می‌گردد ذکر می‌کند. سپس سایتی با پوشش جهانی که اطلاعات گسترده‌ای از هر کشور ارائه می‌کند معرفی شده است. در فصل بعد سالشمارها، روزشمارها و گاهشمارها را با ذکر عناوین برخی از آنها معرفی می‌گردد.

دستنامه‌ها و دستورنامه‌ها چگونه انجام کارها را بیان می‌کنند حتی می‌توان چگونگی برگزاری مراسم ازدواج، کاریابی و موارد مشابه را از آنها بازایی کرد. در این کتاب دستنامه‌ها و دستورنامه‌هایی در زمینه آداب معاشرت، ادبیات و مقالات کلاسی، اشتغال و کاریابی در قالب چاپی و الکترونیکی معرفی شده است. در فصل بعدی درباره گفتارنامه‌ها و ارزیابی آنها صحبت شده و آثاری هم در این زمینه معرفی شده است. بخش‌های بعد به مشکلات خاص و منابع مرجع در خصوص مشاوره پزشکی، حقوقی و مصرف‌کنندگان می‌پردازد و منابعی را در این زمینه معرفی می‌کند.

فصل آخر به طور مفصل به نشان‌نامه‌ها می‌پردازد. در انتهای کتاب هم منابع خواندنی بیشتری برای کتابداران پیشنهاد شده است.

راجله محمد صالحی

فهرست نسخه‌های خطی فارسی موجود در کتابخانه مؤسسه شرق‌شناسی جمهوری چک پراگ / مهدی مشکوة الدینی. - قم: کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعش نجفی (ره)، گنجینه‌ی جهانی مخطوطات اسلامی، ۱۴۲۵ ق = ۲۰۰۴ م = ۱۳۸۳ ش، ۱۹۲ ص.

کتاب حاضر فهرست نسخه‌های خطی تدوین شده در زمینه فرهنگ و زبان فارسی در کتابخانه مؤسسه شرق‌شناسی پراگ است. در این فهرست مشخصات نویسنده یا شاعر، عنوان، موضوع، کتاب و تصویرهای صفحه اول و صفحه آخر کتاب آمده است. نسخه‌ها به ترتیب شماره ثبت کتابخانه مؤسسه شرق‌شناسی پراگ آورده شده است. متأسفانه کتاب، فاقد هرگونه نمایه یا فهرست اعلام است.

محمد تقی قلعه‌گیر

کتابخانه

منابع الکترونیکی و توسعه مجموعه کتابخانه

منابع الکترونیکی و توسعه مجموعه کتابخانه /
ویراستار سول اچ. لی؛ مترجم علیرضا رستمی گومه.
- تهران: چاپار، ۱۳۸۳، ۱۶۴ ص.

کتاب حاضر ترجمه‌ای از

Electronic Resources And Collection Development

است که هفت مقاله پیرامون منابع الکترونیکی و توسعه
مجموعه در کتابخانه‌های دانشگاهی را در بر می‌گیرد. این
مقاله‌ها را هفت مدیر کتابخانه‌های ملی در همایش سالانه
دانشگاهی اوکلاهما که در هفتم و هشتم مارس ۲۰۰۲
برگزار گردید، ارائه کرده‌اند.

دستورالعمل‌های جدید برای توسعه مجموعه
الکترونیکی، دیدگاه سازمانی، توسعه مجموعه برای
آموزش از راه دور و توسعه مجموعه، رفتار
استفاده‌کنندگان و نگرش‌های دانشجویان از اهم
موضوعات این مقاله‌هاست.

پروپوزم باغی کشتانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی